

Sınıf

Ocak-Şubat 2020

Sayı: 13

İçindekiler

<i>Giriş</i>	3
<i>Eğitimde özelleştirmenin iflası</i>	4
<i>Rakip değil yoldaş olalım</i>	5
<i>Bir zincir yitirenler bir dünya kazanacak!</i>	6-7
<i>Komer'in arabasını yakan ateş sönmeyecek!</i>	8-9
<i>Sömürü düzenine karşı mücadele zamanı!</i>	10
<i>İvan İvanoviç var mıydı, yok muydu?</i>	11

Merhaba arkadaşlar,

Liseli bülteni *Sınıf*'ın Ocak-Şubat 2020 tarihli 13. sayısı "Emperyalizmi yeneceğiz!" şiarıyla yayınlandı. Yalnızca liselilerin değil bütün gençliğin problemlerini dile getiren bülten, memlekette ve dünyada olup bitenleri de sayfalarında işliyor ve mücadele çağrısını yineliyor.

Bu sayının ilk yazısı Türkiye'nin en büyük özel eğitim kurumlarından biri olan Doğa Koleji'nde yaşananları ele alıyor. Doğa Koleji örneğinden yola çıkarak, iktidarın eğitimi özelleştirerek piyasa kurallarına tâbi kılma politikalarının çökmeye mahkûm olduğunu belirtiyor. Çözüm önerisi olarak ise kamulaştırma sloganını yükseltiyor.

Doğa Koleji yazısını takip eden yazı ise staj adı altında sömürüye maruz kalan ve meslek lisesi eğitiminin yetersizliklerini anlatan bir turizm lisesi öğrencisinin *Sınıf*'ta yayınlanmak üzere yazdığı mektubu. Mektup tüm liselilere sesleniyor ve "rakip değil yoldaş olalım" diyor.

Bültenin üçüncü yazısı ise 2019 yılında dünyada yaşanan isyanları ve devrimleri konu alıyor. Dünyanın dört bir yanında ayağa kalkan halkları ve iktidarlara deviren devrimleri selamlıyor. 2020 yılının sosyalist devrimleri doğurması için birlik olmanın ve mücadele etmenin önemine değiniyor.

51 yıl önce ODTÜ'de devrimci gençlerin, CIA ajanı Komer'in arabasını ters çevirerek ateşe verdiği eylem de bu sayfalarda işleniyor. Sınıf, o gün ODTÜ'de yakılan anti-emperyalist ateşi yangına çevirmek için gereken iradenin bu topraklardaki köklerine işaret ediyor.

Sınıf'ın sayfalarında bir de gençliğe çağrı yazısı var. Memleketin en yakıcı problemlerine dikkat çeken yazıda asgari ücretten depremlere, grev gündeminden öğrenim kredisi borçlarına kadar birçok mesele işleniyor. Yazıda bu sorunlara ve baskılara karşı verilen mücadelelerin gençlik tarafından görülmesinin gerekliliğine vurgu yapılıyor. Liseli, üniversiteli, işçi ve işsiz gençlerin mücadeleye girmesi gerektiği; asıl o zaman bu düzeni değiştirmek için gereken gücün kendilerinde var olduğunun farkına varacakları işleniyor.

Bültenin son yazısı ise bir tiyatro incelemesi. Bu yazıda Nâzım Hikmet'in *İvan İvanoviç var mıydı, yok muydu?* eserinin tanıtımı yapılıyor. Nâzım bu eserinde, Sovyet bürokrasisine ilişkin tespitlerde bulduktan sonra bürokrasinin yenilgisi için işçi sınıfının mücadelesinin kilit bir noktada durduğunu anlatıyor.

Eğitimde özelleştirmenin iflası!

Türkiye’de 51 ilde 411 okulla 82 bin öğrenciye eğitim vermesiyle en büyük özel okul zinciri olma özelliğini taşıyan Doğa Koleji’nde öğretmenlere 3 aydır maaş ödenmiyor. Bu sebeple bu kolejin bünyesinde çalışan öğretmenler geçtiğimiz Aralık ayında iş bırakma kararı aldılar. Çocuklarının iyi bir eğitim alabilmesi için binbir zorlukla özel okul masraflarını karşılamaya çalışan aileler, iş bırakan öğretmenlerle birlikte okulların önüne giderek bir dayanışma örneği sergilediler. Emeklerinin karşılığını isteyen öğretmenler ve çocuklarının geleceği için onlara destek veren aileler aynı zamanda öğrencilerin eğitim hakkının engellendiği bu süreç için Doğa Koleji patronlarını hedef gösterdiler.

Devlet okullarının niteliksizliğinin gün geçtikçe daha da can yakıcı hâle gelmesiyle birlikte son 4 yıl içinde özel okulların sayısı 5 bin artışla 11 bin 964’e ulaşmış, 1 milyon 400 bin öğrencinin özel okullarda eğitim görmesine yol açmıştır. Yani eğitim sistemi her geçen gün daha da çok piyasanın eline teslim edilerek öğrenciler birer müşteri haline getirilmiştir. Hâl böyleyken ülkenin en büyük özel öğretim kurumunun iflası bize eğitim sisteminin hiç de sağlam ayaklara oturmadığını, iflas eden Doğa Koleji’nde eğitim emekçilerinin ücretlerinin verilmemesi ve eğitimin aksaması da kâr getirmeyen eğitimin, özel okul patronları için külfetten başka bir anlama gelmediğini bir kez daha göstermektedir.

Çözüm batan özel kurumları vakıflarla kurtarmak değildir, eğitimi sermayenin insafına bırakmak hiç değildir! Çözüm; eğitimde patronları ortadan kaldıracak, öğrenciyi müşteri olmaktan çıkaracak ve öğretmenleri birer köle gibi çalışmaktan kurtaracak olan kamulaştırma! Tüm özel okullar kamulaştırılarak sermayenin pis elleri eğitimin üzerinden çekilmelidir.

Rakip değil yoldaş olalım

Merhaba arkadaşlar,

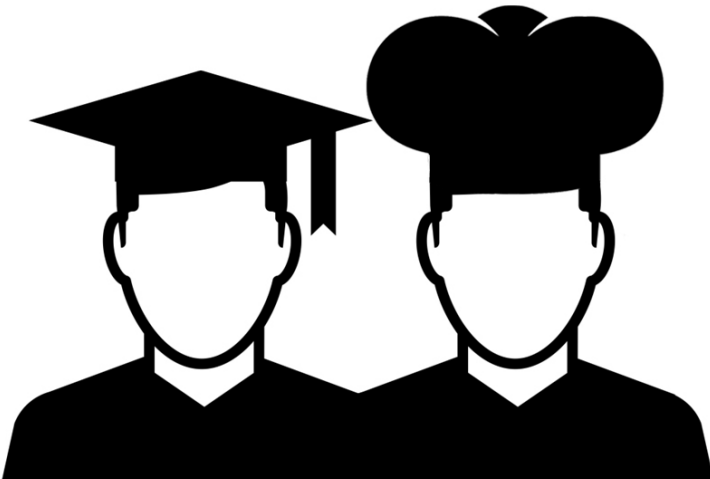
Sınıf bülteni için yeniden yazı yazıyor olmak beni çok gururlandırıyor. Öncelikle bunu belirtmek isterim. İlk olarak bahsetmek istediğim konu, turizm sektöründe çalışmak için staja gönderilen turizm ve otelcilik öğrencilerinin sıkıntıları. Aslında meslek lisesi öğrencilerinin tecrübe elde edebilmesi için okul gözetimi altında staj görmesi çok mantıklı bir uygulama. Ancak derinlerine inildiğinde staj dediğimiz uygulamanın, bizlere tecrübe kazandırmak için değil iş yerinin her türlü ayak işini yaptırmak için gerçekleştirildiği çok belli oluyor.

Stajyerler gittikleri fabrikalarda, otellerde, iş yerlerinde geleceğin çalışanları olarak değil köle olarak görülüyor. Meslek seçiminizi yaparken dahi iş yerlerinin ihtiyaçları doğrultusunda yönlendiriliyorsunuz. Bizim yeteneklerimiz ise hiç göz önüne alınmıyor. Üniversite tercihi yapmak isteyen öğrenciler, ne yazık ki kendi yeteneklerine ya da ilgi alanlarına göre değil kapitalizmin ihtiyaçlarına göre hareket ediyorlar. O nedenle çoğu zaman zaten sınava bir adım geriden başlayan biz meslek liseliler, üniversitelerin meslek bölümlerine dahi giremiyoruz. Ama bunları sıra arkadaşlarımızı yadırgamak için söylemiyorum, “puanın nereyi tutarsa oraya git”, “ne okuduğun, neye yeteneğinin olduğu önemli değil” diyen eğitim sistemine dikkat çekiyorum.

Bunun yanı sıra biz meslek liseli öğrencilerin durumu, eğitimde fırsat eşitsizliğine en iyi örnektir. Diğer yaşlılarımız üniversite sınavı için altyapılarını Anadolu Lisesi gibi yerlerde alırken ya da özel okullarda 9. sınıftan itibaren sınavlara hazırlanmaya başlarken, biz meslek lisesi öğrencileri olarak müfredatımız çok farklı olsa da herkesle aynı sınava girmek zorunda kalıyoruz. Haliyle bizim sınavda başarılı olma şansımız kalmıyor. 5 günlük okul süresinin 3 günü mutfakta veya stajda geçen biz meslek liseliler sağlıklı bir şekilde üniversite sınavına bile çalışamazken, sınava yönelik altyapımız Anadolu Lisesinde eğitim görmüş bir arkadaşımızdan daha aşağıda iken haksız bir biçimde yarışmak zorunda bırakılıyor. Biz yazın veya kışın staj yaparken, sınava yönelik eğitim gören insanların bizim eğitim görmediğimiz konulara çalışıp üstün gelmesi ve bunlarla yarışmamızı bekleyen sistem için “eğitimde fırsat eşitliği var” demek mümkün değil.

Biz silinip giden yeni meslek lisesi mezunları olarak yıldızımız, yeteneklerimiz ve en önemlisi umudumuz sönüp giderken geleceğimizi değiştirip herkesin beklediği o dönüşümü yine kendimiz başlatabiliriz. O yüzden bizi rakip yapmaya çalışanlara inat yoldaş olalım!

Bilecik'te turizm meslek lisesinde okuyan bir liseli

Bir zincir yitirenler bir dünya kazanacak!

2019 yılında dünya halkları isyan ve devrim konusunda âdeta birbirleriyle yarıştılar. Sudan, Cezayir, Lübnan, Irak, İran, Şili, Haiti, Ekvador, Kolombiya, Porto Riko, Fransa ve daha sayamadıklarımız... Her biri özgül karakterler taşısa da birçoğunda esas sebepler benzer: düşük ücretler, işsizlik, yolsuzluk ve hayat pahalılığı. Dünyanın dört bir yanında sokağa dökülen milyonlara baktığımızda sömürülen işçi sınıfını, yoksul mu yoksul emekçi kitleleri, işsizleri, gençleri ve emeklileri görüyoruz. Bazen iktidarların aldığı bir karar, bazen fiyatlara yapılan zamlar, bazen de yolsuzluk ve elbette işsizlik: Bunlardan herhangi biri, emekçi halkın harekete geçmesine yetiyor.

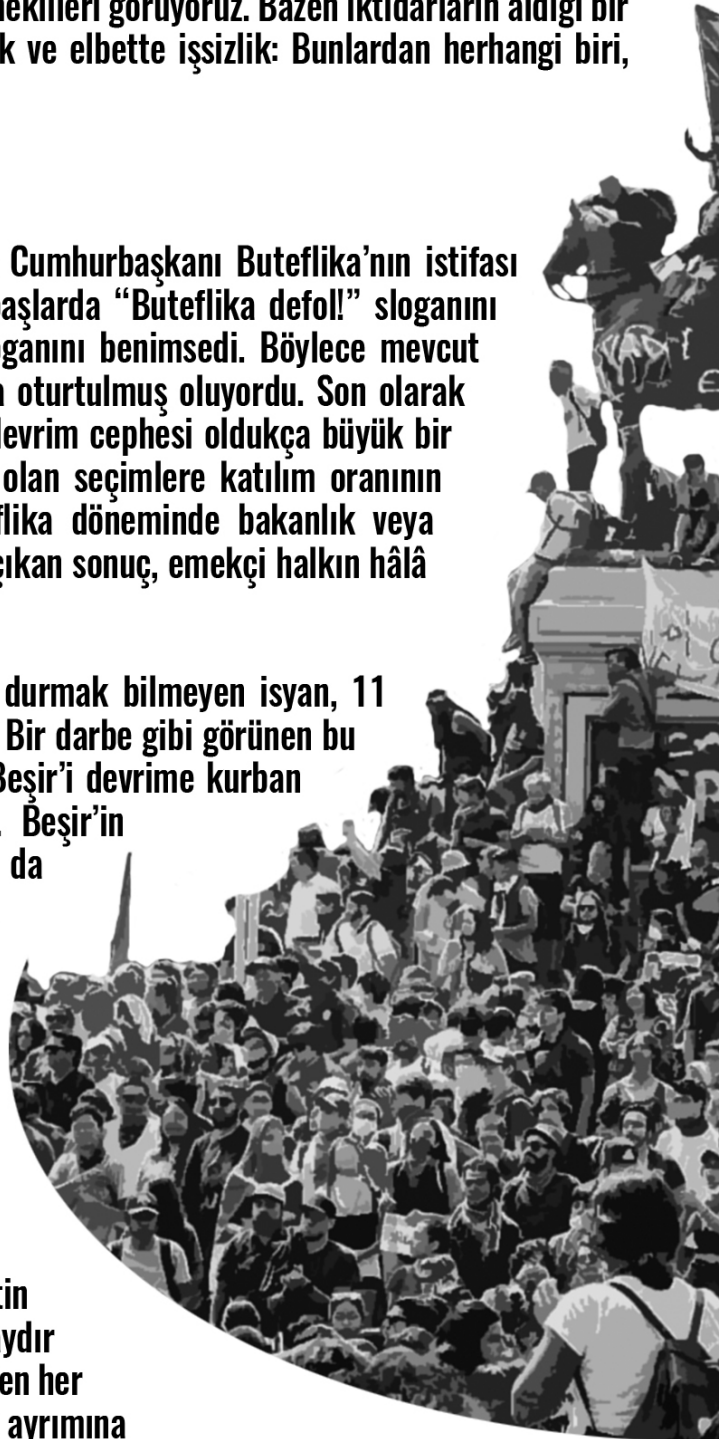
İsyanların ve devrimlerin yılı: 2019

2019 devrimlerinin ilk kazanımı, Cezayir'de 20 yıllık Cumhurbaşkanı Buteflika'nın istifası oldu. Hürriyet için sokakları işgal eden Cezayir halkı, başlarda "Buteflika defol!" sloganını yükseltirken istifadan sonra bu kez "sistem defol!" sloganını benimsedi. Böylece mevcut rejimin şu ya da bu kişisi değil, tamamı hedef tahtasına oturtulmuş oluyordu. Son olarak Aralık ayında yapılan yeni başkanlık seçimlerine karşı, devrim cephesi oldukça büyük bir boykot örgütledi. Resmi rakamlara göre bile yüzde 40 olan seçimlere katılım oranının aslında yüzde 20 civarında olduğu düşünülüyor. Buteflika döneminde bakanlık veya başbakanlık yapmış beş ismin aday olduğu seçimlerden çıkan sonuç, emekçi halkın hâlâ rejimin ve sistemin temsilcilerini reddettiğidir.

Sudan'da ise 2018 yılının Aralık ayında başlayan ve durmak bilmeyen isyan, 11 Nisan'da ordunun yönetime el koymasına sebep olmuştu. Bir darbe gibi görünen bu hamle aslında rejimin 30 yıldır iktidarda olan Ömer el Beşir'i devrime kurban ederek yoluna devam etmek istediğini göstermesiydi. Beşir'in hapse atılmasıyla eylemler durmak bir yana daha da kuvvetlendi. Askeri geçiş hükümeti ile devrimin önderliğini oluşturan Özgürlük ve Değişim İttifakı arasında pazarlıklar devam ederken 3 Haziran'da ordunun eylemlere saldırması ve 100'den fazla insanı katletmesi ile görüşmeler kesildi. Ancak dur durak bilmeyen emekçi Sudan halkı 30 Haziran'da ülkenin birçok yerinde sokakları doldurarak "thawra" (devrim) sloganları atmaya devam etti.

Lübnan'da da Ekim ayında başlayan isyan, hükümetin istifasını sağlayarak bir devrim doğurdu. Neredeyse üç aydır devam eden Lübnan devrimi, ülkede son yıllarda yanlış giden her şeyi gündemine alarak; yolsuzluğu, zamları ve hatta inanç ayırımına dayalı yönetim biçimini hedef belleyerek "hepsi gitsin!" diyor.

Ortadoğu'nun bir başka ülkesinde, İran'da yaklaşık iki yıldır dönem dönem ayağa kalkan halk, son olarak çok güçlü eylemlere imza attı. Yurt genelinde onlarca, belki de yüzlerce banka şubesi ateşe verildi. Ülkenin dini yönetiminin simgeleri de ayaklar altına alındı. Molla rejimi bir haftadan kısa sürede yüzlerce insanı katlederek bu isyanı bastırma da İran halkının tekrar sokaklara ineceği gün yakındır.

1 Ekim tarihinde patlak veren Irak devrimi ise, Irak'ın emekçi kitlelerinin meşru şikâyetlerinin üzerinde yükseliyor: işsizlik, zayıf sosyal hizmetler ve geniş çaplı yolsuzluk. Ölü sayısının 400'ü geçtiği eylemler neticesinde Irak başbakanı, Kasım ayı sonunda istifa etti. 2011 Mısır devriminin sembolü olan Kahire'deki Tahrir meydanı ile aynı isme sahip olan Bağdat'taki meydan, devrimin merkez üssü haline geldi. Son olarak da ABD'nin Şii gruplara saldırısı ile gündeme gelen Irak'ta ABD'ye ait büyükelçilik binası basılmış ve işgal edilmişti. Tahrir meydanını dolduran kitlenin ABD ve İsrail'i lanetleyen pankartları ile büyükelçilik binasını işgal edenlerin "ABD'ye ölüm" sloganları tam bir bütünlük içerisindedir. Emperyalist ABD'nin Ortadoğu'daki varlığını sona erdirecek olan; Sünni Şii, Müslüman Hristiyan, Arap Farsi, Türk Kürt demeden tek vücut olup verilecek mücadeledir.

Şili'de de artan işsizlik, eşitsizlik ve hayat pahalılığıyla açlığa sürüklenen milyonlar metro ulaşım ücretlerine yapılan zamlarla birlikte sokağa döküldü. Ekim ayında başlayan isyan, önce hükümet kabinesini süpürdü, ardından Başkan Piñera'nın da istifa etmesini istedi. Olağanüstü hâl ve sokağa çıkma yasağı ilân eden Piñera, emekçi halkın üzerine Şili ordusunu saldı. Onlarca insanını toprağa veren Şili halkı, bu baskılara karşı genel grevler örgütledi. Liseli gençlerin de yoğun olarak katıldığı eylemlerle okullar boykot edildi. Yine liseliler kitlesel bir şekilde, metro zamlarına turnikelerden atlayıp geçerek yanıt verdi. Metroyu ve meydanları zapt eyleyen Şili'nin emekçi halkı ve devrimci gençler, artık daha yüksek bir sesle "Venceremos!" (Kazanacağız!) diye haykırıyor.

Avrupa'da devrimlerin beşiği Fransa da bu devrimci dalgadan nasibini aldı elbette. Macron'un, emeklilik haklarını hedefine alan yeni emeklilik yasası genel grev çağrısıyla yanıt buldu. 5 Aralık günü başlayan genel grev neredeyse kesintisiz olarak yaklaşık bir aydır devam ediyor. Özellikle metro, demiryolu, okul ve hastanelerdeki grevler hayatı felç etmiş durumda. Fransa işçi sınıfı, demir yumruğunu dosta düşmana gösteriyor. Lise ve üniversite öğrencileri de genel greve destek olarak okullarını boykot etti. İşçi sınıfının yanında saf tutan gençlik, mücadelenin en ön safında cesurca çarpışıyor!

2020 sosyalist devrimlerin yılı olsun!

Bizlere "Sovyetler Birliği çöktü, sosyalizmin zafer kazanması artık mümkün değil" diye yıllarca nutuk çekenler! İşçi devletleri yıkıldı diye kapitalizmin nihai zaferini ilân edenler! Yıkılmak üzere olanın kapitalizm olduğunu görmüyor musunuz? Kapitalizmin büyük bir depresyon içinde olduğu günümüzde, devrimler çağında yaşıyoruz. Gün geçmiyor ki dünyanın herhangi bir köşesinde isyanlar patlak vermesin. Onlarca yıllık diktatörleri, kukla başkanları hatta demokratik görünen liderleri devirmeye niyetlenmiş işçiler, emekçiler, emekliler, gençler! Dünya ayağa kalkmış, bu depresyondan bir çıkış yolu arıyor. Yaşitlarımız tüm dünyada isyanlara ve devrimlere omuz verirken biz de kendimizi devrimlere hazırlamalıyız. Şili ve Fransa'nın mücadelecisi liselilerine, Irak ve Sudan'ın ölümü göze alarak barikatlarda çarpışan işsiz gençlerine güçlü bir selam yollamak için hazır olmalıyız. 2019'un iktidarlara deviren devrimlerini, kapitalist sistemi deviren devrimlere dönüştürmeliyiz!

Komer'in arabasını yakan ateş sönmeyecek!

Türkiye halklarının, emekçilerinin tarihinde anti-emperyalist mücadelenin yeri her zaman ayrı olmuştur. Özellikle Ortadoğu gibi bir bölgede yaşarken, emperyalistlerin çıkardığı savaflara oldukça yakinken ve bu savaflarda kullanılan uçaklar ülkemizdeki NATO üslerinden kalkarken işçi sınıfının ve gençliğin emperyalizme karşı sessiz kalması söz konusu olamazdı.

1968'in devrimci gençliği öfkelerini, birbirinin peşi sıra gerçekleşen eylemlerle ortaya koydu. Bu eylemlerin en önemlilerinden biri 6 Ocak 1969'da Komer'in arabasının ODTÜ'de devrimci gençler tarafından yakılmasıdır.

1968 Kasım'ında "Vietnam kasabı" lakaplı CIA ajanı Robert Komer'in ABD büyükelçisi olarak Türkiye'ye atanması tesadüf değildi. Darbelerle, savaflarla dünyanın her yerinde yükselen bağımsızlık mücadelelerinin önüne geçmeye çalışan emperyalistler, Vietnam savaşıyla birlikte dünya genelinde yükselen anti-emperyalist mücadeleleri bastırmak için her türlü yolu deniyorlardı. On binlerce insanın (bağımsız kaynaklarda 60 bin olarak geçer) katili Komer'in Türkiye'ye gönderilmesi işte bu yollardan biriydi. Amaç Türkiye'de yükselen anti-emperyalist gençlik hareketini baltalamaktı.

Devrimci öğrenciler varken emperyalistlere geçit yok!

Tabii ki bu politikalara Türkiye devrimci gençliği sessiz kalmadı. Komer ülkeye adımını attığı ilk andan itibaren protestolarla karşılaştı. Bu eylemlerin şüphesiz en etkilisi ODTÜ'ye gittiği 6 Ocak günü gerçekleşti. Komer, hiçbir öğrencinin haberi olmadan, âdeta gizlice ODTÜ rektörüyle görüşmeye geldi. Zırhlı aracının ODTÜ yollarında gezdiğini fark eden, aralarında Taylan Özgür, Sinan Cemgil ve Ulaş Bardakçı'nın da olduğu öğrenciler rektörlük önünde toplandılar ve Vietnam katilinin arabasını ateşe verdiler. Böylece Komer'in bu topraklarda istediği gibi gezemeyeceğini, Vietnam'da yaptıklarını burada yapamayacağını bu memleketin devrimci gençleri tüm dünyaya göstermiş oldu. Devrimciler dünyanın öbür ucunda yapılan katliamları sadece sözle kınamakla yetinmedi, onun sorumlularına militan bir şekilde meydan okudu.

Komer'in arabasının yakılmasından sonra rektörlüğün öğrencileri kınayan açıklamaları, ülke çapında gazetelerin ABD sevici yazıları, öğrencilerin tutuklanması ve ardından ODTÜ'nün bir ay süreyle kapatılması peş peşe geldi. Fakat bu kararların hiçbiri gençlik tarafından tanınmadı, aksine farklı farklı üniversitelerde okuyan binlerce gençten Komer'in arabasını ters çevirip yakan devrimcilere destek mesajları yağdı, ODTÜ'de dersler öğrencilerin kendi imkanlarıyla devam etti.

Komer eyleminin asıl kazanımı uzun süre geçmeden ortaya çıktı ve Komer tıpış tıpış kendi ülkesine döndü. Hatta Komer'i gizlice üniversiteye sokan ODTÜ rektörü, bir süre sonra görevinden ayrılmak zorunda kaldı. Bu, Türkiye'de emperyalizme karşı başkaldırının ne ilki ne de sonucusuydu. Ondan hemen dört ay önce 6. Filo'nun askerlerini Dolmabahçe'de yine devrimci gençler denize dökmüştü. O günden beri 6. Filo bir daha limanlarımıza yaklaşmadı bile. Tabii ki bu eylemler Türkiye'nin mücadele tarihi açısından sembollerden öte bir anlam taşımaktadır. Elde edilen kazanımlar bir yana, Türkiye gençliğinin hiçbir zaman başkaldırmayacağını savunanlara günümüzde verebileceğimiz en güzel örneklerden biridir, ülkesinin sorunlarına yüzünü dönmüş, ona çare aramış gençliğin gurur kaynağıdır.

51 yıllık ateşi büyütelim

Bugün bize düşen görev, 68 gençliğinin yaktığı anti-emperyalist mücadele ateşini harlamaktır. Nitekim bu mücadeleyi ne emperyalizmin bu topraklardaki asıl işbirlikçisi olan hükümetten ne de onun alternatifiymiş gibi gözüken diğer Amerikancı düzen partilerinden bekleyebiliriz. Bu ülkenin emperyalizmin zincirlerinden kurtulması ancak işçi sınıfının ve onun öncülüğünde dövüşen gençliğin ve tüm ezilenlerin mücadelesi ile sağlanabilir. Tarihimizden aldığımız "ABD defol" sloganını haykırarak bu topraklar üzerinde tek bir emperyalist üs kalmayana dek mücadeleye devam edelim.

Sömürü düzenine karşı mücadele zamanı!

Bu yazı, Sınıf bültenini ulaştırdığımız ve henüz ulaştıramadığımız lise öğrencilerine, bizim gibi bu sıralardan türlü zorluklarla geçmiş ve üniversite kazanmış üniversite öğrencilerine ve ekmeğini taştan çıkarmaya çalışan genç işçi ve işsizlere bir çağrı yazısıdır. Ülkedeki her gelişmeye umutsuzca bakarlara, bizim halktan bir şey olmaz deyip karalar bağlayanlara ve her yolu denediğini sanıp çaresizliğe kapılanlara bir çift lafımız var.

Ekonomik kriz var mı yok mu sorusu artık tarihe karıştı. Hepimiz krizin varlığını biliyoruz, ağırlığını hissediyoruz. Türk lirasının her geçen gün değer kaybetmesiyle cebimizdeki paranın eridiğini anlıyoruz. Emekçilerin mutfağında et pişmiyor, alışverişe giderken insanlar soğuk terler döküyor. Patronlar ve hükümet el ele krizin faturasını emekçi halka kesiyor. Asgari ücrete yapılan zam milyonlarca asgari ücretliye açlığı ve sefaleti dayatıyor. Doğalgaz, elektrik, su ve gıdaya yapılan zamlar yüzde 100'ü geçmişken asgari ücrete yaptıkları 300 liralık zamlarla işçinin, emekçinin ve ailesinin temel yaşam hakkına saldırıyorlar.

On binlerce metal işçisini ilgilendiren sözleşme döneminde patronlar, emekçilere sefalet ücretlerini dayatmaya devam ediyor. Hükümete ve bu düzenin yargı sitemine güvenen sermayedarlar, işçilere açık açık grev haklarını kullandırmayacaklarını söylüyorlar. Ne verirlerse insanların buna razı olmasını bekliyorlar. Bu yolla bütün işçi sınıfını ve emekçi halkı tehdit ediyorlar. Memlekette satılmadık taş, toprak, kamu kurumu bırakmayanlar, “patronlar ne istediye verdik” diyenler halkın yıllardır verdiği vergilerle depremlere önlem almıyor, halkın can güvenliği talebini hiçe sayıyor. İstanbul'daki depremde devletin hiçbir hazırlık yapmadığı, güvenli alanların hepsinin ortasına bina dikildiği gerçeğiyle ortaya çıkmıştı. Şimdi de Elazığ depreminde onlarca insanın yaşamını yitirmesiyle bu bedeli ödüyoruz. Yaralıyı enkaz altından çıkarıp ayağına getirenler kameralara şov yaparken bize “depremi siyasete alet etmeyin” diyorlar. Halkın parasını, vergilerini depremlere önlem için harcayacağına patronları kurtaranların, insan canını hiçe sayan bu düzenin yani depremin değil kapitalizmin insanları öldürdüğünü görüyoruzken bizim bunları yutup oturmamız beklenmesin.

Bu düzen bizim eğitim hakkımıza ve geleceğimize de saldırıyor. Okullarımız birer ticarethaneye dönmüş, staj yerlerimiz ise birer sömürü makinesine. Üniversiteyi kazanmak ayrıca bir dert iken üniversiteye devam etmek maddi açıdan zulüm halini almış durumda. Üstelik bu şartlar altında üniversitelerde üç öğün yemek hakkımıza da göz dikiyorlar, “Burs alma kredi al” diyorlar! Öğrenim kredisi alırsak üniversiteyi bitirdiğimizde on binlerce liralık borçlarla iş hayatına atılacağız. Tüm bunların yanında genç işsizlik yüzde 27! Yani 18-25 yaş arası her dört gençten birinden fazlası işsiz. Bu sistem gençliğe bir gelecek vaad etmiyor.

Sıra arkadaşlarımız, genç işçiler ve işsizler, üniversite öğrencileri! Hayat pahalılığına, geçim derdine halkın öfkesi birikiyor. Metal işçileri her gün fabrikalarında eylemler yapıyor, yetmiyor on binler sloganlarıyla meydanlara iniyor, hakkını alanlarda mücadele ile almaya çalışıyor. Üç öğün yemeğine göz dikilen, yemeklerine zam yapılmak istenen İstanbul Üniversitesi öğrencileri ayağa kalkıyor, birlik oluyor, ekmeğine uzatılan eli kırıyor ve hakkını geri alıyor. Bu mücadeleler varken hâlâ yapacak bir şeyimiz yok mu? Yeter ki isteyelim, mücadeleleri görelim ve lise sıralarından, kampüslerden, iş yerlerinden mücadeleye ses olalım, destek olalım. En az bizi ezenler kadar cesur olalım, emeğimizi, enerjimizi, çabamızı mücadele kanallarına akıtalım. Zaman birbirimize omuz verip hep birlikte mücadele etme zamanıdır!

İvan İvanoviç var mıydı, yok muydu?

Nâzım Hikmet'in üç perdelik *İvan İvanoviç Var mıydı, Yok Muydu?* eseri Sovyetler Birliği'nin siyasi ve toplumsal gerçeğini açıkça ortaya koyan bir tiyatrodur. Eserde, tiyatronun başkahramanı Petrov'un komünist partiye katıldıktan sonra yaşadığı bireysel değişiklikler üzerinden Sovyet toplumunun geçirdiği evreler başarıyla işlenmiştir.

Tiyatro, dürüst ve çalışkan Petrov'un zamanla (özellikle bürokratik hâle gelmiş parti içerisinde mevki kazandıkça) kendi içindeki bireyciliği temsil eden İvan İvanoviç'e yenik düşmesini anlatmaktadır. İlk baştaki dürüst komünist Petrov, çevresindeki insanların da onu kutsamasıyla beraber bürokrat, koltuk düşkününü bir karaktere dönüşür. Nâzım Hikmet de son perdede seyirciye dönerek "İvan İvanoviç var mıydı, yok muydu?" diye sorarak bize İvanoviç'in ayrı bir karakter olmadığını, Petrov'un kendisi olduğunu göstermiştir. Yani aslında öyle biri yoktur, bürokratik yapı içerisinde sıradan insanların içinden doğmuştur.

Aslında buradaki vurgu sadece bireysel hırsların ön plana geçmesine değil, Sovyet rejiminin geçirdiği yozlaşmayadır. Gerçekten işçilerin hükümeti olarak kurulan Sovyetler, zamanla yöneticilerinin sosyal ayrıcalıklar kazanmasıyla bürokratlaşmış ve devrimden önce bir işçi önderi olanlar İvan İvanoviç'e teslim olmuştur. Yani İvan İvanoviç bürokrasinin ta kendisidir.

Oyunda tabii ki tek bir karakter yok. Hasır şapkalı ve Kasketli de önemli bir yere sahip. Kasketli işçi sınıfını, Hasır şapkalı işe eski düzenin savunucusunu temsil etmektedir. Oyunun son perdesinde Kasketli'nin İvan İvanoviç'in kafasına sopalarla vurarak onu def etmesi, aslında Nâzım'ın Sovyet toplumunun bürokrasiden kurtuluşunun ancak ve ancak işçi sınıfının eliyle olacağını düşündüğünü göstermektedir.

Oyun, bu açılardan sadece Sovyet toplumunun yaşadıklarını göstermemekte, yozlaşmadan kurtuluşun işçi sınıfı ile olacağını belirterek Nâzım'ın devrimciliğini ve anti-bürokratik duruşunu da göstermektedir. Her ne kadar Stalin karşıtı bir oyun diye SSCB'de sansürlense ve görmezden gelinse de, kendi vatanında komünist bir eser diye yasaklansa da Nâzım Hikmet, eserin diğer ülkelerde farklı isimlerle oynanmasını isteyerek (örn. Azerbaycan'da *Hasan Hüseyinov*) İvan İvanoviç'in tek bir kişiyi yani Stalin'i değil bütün bir bürokrasiyi temsil ettiğini ve buna karşı mücadele edilmesi gerektiğini tüm dünya emekçilerine göstermek istemiştir. Nâzım'ın bu yapıtı hem şiirsel dili hem tarihsel gerçeklikleri hem de bakış açısıyla kesinlikle okunmaya, izlenmeye değerdir.

yıllar geçti yıllar geçti
yıllar geçecek elbet
adalet'ti kızın adı
adamınki hürriyet
o adalet orda kaldı
o hürriyet osmanlı sikkelerinde
umut belki bir tohumdu o çağda
umut şimdi
koskocaman bir çınar
anlıyorum
biliyorum
inanıyorum
emek'ler kurtaracaklar
paralarda kalan o adalet'i
o hürriyeti'

Hasan Hüseyin Korkmazgil

